בעא מיניה רמי בר חמא מרב חסדא ניתז על בגד טמא א מהו אמר רב הונא בריה דרב יהושע מדקמיבעיא ליה הכי ש"מ א] היתה לה שעת הכושר ונפסלה אין דמה טעון כיבוס ה"מ בזה אחר זה אבל בבת אחת לא או דלמא לא שנא א"ל פלוגתא דר"א ורבנן אליבא דרבה וכדקא מתריץ אביי ◎ דתניא ר' אלעזר אומר מי חטאת שנטמאו מטהרין שהרי ב נדה מזין עליה ב] ואמר רבה ר"א בשיטת ר"ע רבו אמרה דאמר העברת כלי על גבי מקום טמא כמונח דמי דתנן (א) היה עומד חוץ לתנור ושרץ בתנור ג] והושיט ידו לחלון ונטל את הלגין והעבירו ע"פ תנור ר"ע מטמא וחכמים ג מטהרין ובהא פליגי דר' עקיבא סבר כמונח דמי ורבנן סברי לאו כמונח דמי ואיתיביה אביי מודה (ב) רבי עקיבא בהזאה שהעבירה על ד] כלי חרס טמא על גבי משכב ומושב טמא שהיא ד טהורה שאין לך דבר שמטמא למעלה כלמטה אלא כזית מן המת ושאר כל המאהילין לאיתויי אבן המנוגעת אלא אמר אביי דכ"ע לאו כמונח דמי והכא בהא קמיפלגי דרבי עקיבא סבר גזרינן שמא ינוח ה] ורבנן סברי לא גזרינן ומודה רבי עקיבא בהזאה כיון ו] דנפק נפק ורבי אלעזר ורבנן במאי קמיפלגי אמר אביי בדנין טומאה קדומה מטומאה שבאותה שעה קמיפלגי מ"ס דנין ומ"ס אין דנין (ג) רבא אמר דכ"ע אין דנין והכא בהא קמיפלגי דר"א סבר (ד) הזאה צריכה שיעור ומצטרפין ז] להזאות ורבנן סברי הזאה אין צריכה שיעור: חטאת פסולה כו': ת"ר (ה) [1] מדמה מדם כשירה ולא מדם פסולה ר"ע ח] אומר היתה לה שעת הכושר ונפסלה דמה טעון כיבוס לא היתה לה שעת הכושר ונפסלה אין דמה טעון כיבוס ור"ש אומר ה אחד ט] זה ואחד זה אין דמה טעון כיבוס מאי טעמא דרבי שמעון כתיב [2] אותה וכתיב מדמה חד להיכא דהיתה לו שעת הכושר י] ורבי עקיבא ח] ו אותה פרט לתרומה ור"ש לטעמיה דאמר ז קדשים קלים אין טעונין מריקה ושטיפה וכ"ש תרומה: **מתני'** (ז) ניתז מן הצואר על הבגד אינו טעון כיבוס (ח) מן הקרן ומן היסוד אינו טעון כיבוס (ט) נשפך על הרצפה ואספו אין טעון כיבוס ז אין טעון כיבוס אלא דם שנתקבל בכלי וראוי להזאה: **גמ'** (י) ת"ר יכול ניתז מן הצואר על הבגד יהא טעון כיבוס ת"ל [3] אשר יזה לא אמרתי לך אלא בראוי להזאה תניא אידך יכול ניתז מן הקרן ומן היסוד יהא טעון כיבוס ת"ל [3] אשר יזה (כ) פרט לזה שכבר הוזה: נשפך יא] על הרצפה כו':

ניתז על בגד טמא. ונטמא בנגיעתו בו מי הוי דם פסול כאילו נטמא קודם לכן ולא בעי כיבוס או דלמא כיון דבעידנא דנפל עליה אכתי כשר הוה והוי פסול דם וטעינת כיבוס לבגד באין כאחד כדמפרש ואזיל לה רב הונא בריה דרב יהושע: **מדקא מיבעי ליה הכי.** מכלל דפשיטא ליה נטמא יב] קודם לכן דלא בעי כיבוס ואע"ג דהיתה לו שעת הכושר: ש"מ קסבר כו'. ומיהו היכא דפסול דם וטבילת בגד באין כאחד מיבעי ליה הכי מי אמרינן ה"מ דפסולה אין דמה טעון כיבוס יג]: **בזה אחר זה.** שנפסל ואח"כ ניתז: **ודקא מתרץ אביי.** למילתיה דרבה דפריש פלוגתייהו דר' אלעזר ורבנן: **מטהרין.** את האדם מטומאת מת כאילו לא נטמא יד]: **שהרי נדה.** שנטמאה במת מזין עליה לפני טבילת נדתה וטובלת לשתי הטומאות בטבילה אחת שלא מצינו בתורה שהוזקקה לטבול לנדתה תחלה ולקבל הזאה וטהרה טו] כשתטבול ויש מיכן ראיה למי חטאת שנטמאו קודם הזאתן כדמפרש רבה ואזיל: (א) **ואמר רבה.** ר' אלעזר שמביא ראיה מהזאת נדה שאינו דומה לזו דאילו נדה הזאה וטומאת המים באין כאחד ואין זו ראיה לנטמאו קודם הזייה: **אלא שאמרה בשיטת רבי עקיבא רבו.** דאמר כל הטומאות מטמאין מי חטאת העוברין על אוירו טז] הלכך נטמאו המים משעברו על אויר הנדה והזאה לא הואי עד שנגעו המים בבשרה: **חוץ לתנור.** שהיה התנור סמוך לכותל וחלון בכותל ובו לגין והאדם עומד חוץ לתנור כלומר להלן מן התנור שהתנור מפסיק בינו לבין הכותל: יז] **העברת כלי.** של מי חטאת: **והעבירו ע"פ התנור.** על אויר פיו שכל תנוריהם פיהם למעלה: **ונטל את הלגין.** של מי חטאת ובמסכת פרה תנינן לה ומעלה היא למי חטאת: **ואיתיביה אביי** גרסינן: **מודה ר' עקיבא.** אע"פ שנחלק בלגין של מי חטאת מודה הוא בהזאה שהעבירה כו' שהיה מזה על האדם ותנור טמא מפסיקו ועברה ההזאה על פי התנור: [**למעלה כלמטה.** באוהל כבנגיעה]: ה"ג **ושאר כל המאהילים לאיתויי אבן המנוגעת.** אלמא בהזאת נדה ליכא למימר לרבי עקיבא משבאה למעלה באויר על הנדה נטמאת: **אלא אמר אביי דכ"ע אפילו במי חטאת לאו כמונח דמי.** אלא לענין לגין הוא דגזר רבי עקיבא גזירה שמא יניחנה בתוך האויר דרך העברתו אבל בהזאה שאינו מעביר אלא זורקה מודה הוא דטהור דכיון דנפק מידו נפק לגמרי ואין בידו להכניסה לתנור: **ורבי אלעזר.** דמייתי ראייה למילתיה מהזאת נדה ורבנן דאמרי אינה ראייה: **בדנין טומאה קדומה.** כגון מי חטאת שנטמאו לפני הזאתן מטומאה שבאותה שעה כגון הזאת נדה שטומאת המים והזאה באין כאחד קמיפלגי: **רבי אלעזר סבר דנין ורבנן סברי אין דנין.** ולגבי ניתז דם חטאת על בגד טמא דאיבעיא לן לעיל נמי פלוגתא דרבי אלעזר ורבנן היא דלרבי אלעזר אין טעון כיבוס דטומאה שבשעת נפילה כטומאה שלפני נפילה ולרבנן לא דמו אהדדי. והאי דקאמרינן אליבא דרבה וכדמפרק יח] אביי ולא אמרינן אליבא דאביי (ואע"ג) דהא דרבה ליתיה משום דאביי תלמידו הוה ולא נחלק עליו אלא דן לפניו ותירגם הדבר לפניו והודה לו: **דכולי עלמא אין דנין.** ורבי אלעזר טומאה קדומה מטומאה יט] קדומה יליף דרבי אלעזר סבר הזאה צריכה שיעור ומצטרפין להזאות וכי נפלה הזאה קמייתא עלה אכתי לאו הזאה היא לטהרה ואע"ג שנטמאת ההזאה הראשונה כשנגעה בה חוזרת ומצטרפת עם השניה להשלים השיעור אלמא מי חטאת שנטמאו לפני הזאה מטהרין: **ורבנן סברי אין הזאה צריך שיעור.** ומהזאה קמייתא אסתלקא כ] לה הזאה וליכא למילף מינה טומאה קדומה דהך דגבי נדה טומאה שבאותה שעה היא: **מדמה.** מיעוטא היא דמה של זו ולא דמה של אחרת. רבי עקיבא ח] ורבי שמעון פליגי בהאי פסולה דמיעט קרא ולפרושי קאתו: **כתיב אותה.** בתריה דקרא דכיבוס ומריקה ושטיפה כתיב כל זכר בכהנים יאכל אותה (ויקרא ו): **אותה פרט לתרומה.** ומריקה ושטיפה קאי כדאמרינן לקמן בפירקין (דף נו:): **ורבי שמעון לטעמיה.** לקמן במתניתין (דף נה:): **מתני' ניתז מן הצואר על הבגד כו'.** כדמפרש טעמא בגמרא: **מן הקרן.** של מזבח ומן היסוד של שירים ובפרק בית שמאי (לעיל לט.) תרגימנא דמן הקרן מן הקרן ממש ומן היסוד מן הראוי ליסוד דמשניתן מתן דמה אין שירים טעונין כיבוס. וטעמא מפרש בגמרא: הכי גרסינן במתניתין **נשפך על הרצפה ואספו אין טעון כיבוס ואין טעון כיבוס אלא הדם שנתקבל בכלי כו'.** ובגמרא כא] [ע"ב] פריך הא תו למה לי: **נשפך על הרצפה.** מצואר בהמה: **גמ' בראוי להזאה.** שנתקבל בכלי:

הא

מי חטאת שנטמאו מטהרין. וא"ת א"כ למה גזרו שלא יעביר אדם מי חטאת ואפר חטאת בנהר ובספינה כמעשה שהיה כדאיתא ביבמות פרק האשה שלום (דף קטז: ובחגיגה כג.) וי"ל דהתם קודם קידוש והכא לאחר קידוש (ג): (ל) **ניתז מן הצואר על הבגד אין טעון כיבוס.** מרישא לא שמעינן דהוה אמינא הכא שאני משום דבבת אחת:

מסורת הש"ס

א) פרה פ"י [מ"ה], **ב)** תוספ' פרה (פ"ט) [פ"י ה"ג] ע"ש, **ג)** עי' רש"ק, **ד)** [לעיל פ. יומא יד. נדה ט.] ע' ירוש' יומא פ"ה ה"ד, **ה)** ת"כ צו פרק ג פ"ו ה"א, **ו)** ת"כ שם פ"ז ה"ו, **ז)** [לקמן לה: לו: לז.] ת"כ שם, **ח)** [לעיל לח:], **ט)** ת"כ שם פ"ו ה"ה, **י)** ת"כ שם ה"ד, **כ)** [לעיל לח: מעילה ה.], **ל)** [ובחגיגה כג. ד"ה מת וכו' כתבו דהיינו דווקא בשאר טומאות אך בטומאת מת נפסלו].

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ואמר רבה הד"א עם ד"ה אלא וכו' כשעוברין וכו' בבשרה הס"ד ואח"כ מ"ה העברת כלי של מי חטאת הס"ד ואח"כ מ"ה חוץ וכו' לבין הכותל הס"ד ואח"כ מ"ה ונטל את הלגין וכו' חטאת הס"ד ואח"כ מ"ה והעבירו על פי וכו' למעלה הס"ד ואח"כ מ"ה ואותביה:

◆

גליון הש"ס

[גמ' דתניא ר' אלעזר אומר מי חטאת וכו' שהרי נדה מזין עליה. עי' יבמות דף עא ע"ב בתוס' ד"ה ערל וכו']:

◆

שינויי נוסחאות

א] ש"מ קסבר (*ש"מ). וכ"ה ברש"י: ב] עליה וטהורה (*ש"מ): ג] תיבות ושרץ בתנור ליתא במשניות דפרה (הגרי"ב). וכל הפרק שם מיירי בתנור שאינו אלא טמא לחטאת (מ"ש וע"ש): ד] על גבי כלי טמא או על כלי (*ב"ש): ה] נ"ל יניח (*ש"מ) וכ"מ ברש"י: ו] דכיון (*ש"מ): ז] נ"ל ומצרפין (*ש"מ). וכ"ה ברש"י ד"ו: ח] נ"ל ר' יעקב כמו דאיתא בתוספתא וכ"ה בס"י (*הגרי"ב, ש"מ). וכצ"ל ברש"י: ט] בכי"ל אפילו לא היתה לה שעת הכושר ונפסלה דמה טעון כיבוס. ולפי גי' זו לכאורה יש ליישב קושיית הלח"מ ותיו"ט ובה"ז על הרמב"ם פ"ח ממעה"ק ה"ג ועיין: י] נ"א נוסף וחד להיכא דלא היתה לו שעת הכושר (ש"מ). וכ"ה בכל כתה"י (דק"ס): יא] בפרי"ד הפיסקא אין טעון כיבוס אלא הדם שנתקבל בכלי. וע' רש"י בע"ב ד"ה הא ותד"ה מה: יב] נ"ל בנטמא (ש"מ): יג] כיבוס בזה אחר זה הד"א (*ב"ש וצ"ק): יד] נ"ל נטמאו (שמכ"י): טו] נ"ל וטהורה והת"ד (*שמכ"י). ורא"ה אות ב: טז] נ"ל אוירן (באה"מ): יז] דבור זה שייך לעיל קודם הדבור שלפניו (ש"מ): יח] וכדמתרץ (כתה"י וש"מ): יט] נ"א מטומאה שבאותה שעה [נלנ"ל לא] יליף אלא דרבי (גליון): כ] נ"ל סלקא (*ב"ש): כא] מכאן עד סוף ד"ה בראוי ליתא בכי"פ, וסומן למחיקה בש"מ:

עין משפט נר מצוה

י א מיי' פ"ח מהלכות מעשה הקרבנות הלכה ט:

יא ב מיי' פי"א מהלכות פרה אדומה הלכה ג:

יב ג ד מיי' פי"ד שם הל"ה:

יג ה מיי' פרק ח מהלכות מעשה"ק הלכה ג:

יד ו מיי' שם הלכה ו:

טו ז מיי' שם הלכה (ז) [ו]:

◆

תורה אור השלם

1. כֹּל אֲשֶׁר יִגַּע בִּבְשָׂרָהּ יִקְדָּשׁ וַאֲשֶׁר יִזֶּה מִדָּמָהּ עַל הַבֶּגֶד אֲשֶׁר יִזֶּה עָלֶיהָ תְּכַבֵּס בְּמָקוֹם קָדֹשׁ: ויקרא ו, כ
2. כָּל זָכָר בַּכֹּהֲנִים יֹאכַל אֹתָהּ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הִוא: ויקרא ו, כב
3. כֹּל אֲשֶׁר יִגַּע בִּבְשָׂרָהּ יִקְדָּשׁ וַאֲשֶׁר יִזֶּה מִדָּמָהּ עַל הַבֶּגֶד אֲשֶׁר יִזֶּה עָלֶיהָ תְּכַבֵּס בְּמָקוֹם קָדֹשׁ: ויקרא ו, כ

◆

מוסף רש"י

מתני'. מן הקרן. משנגע בקרן המזבח ניתז על הבגד ומן היסוד. משנשפכו שירים ליסוד ניתז מן היסוד לבגד (לעיל לח:): **אשר יזה פרט לזה שכבר הוזה.** כלומר אשר יזה מדם העומד להזות, דעדיין לא נעשית מצותו, ההוא הוא כשניתז ממנו על הבגד קודם זריקה או בשעת זריקה טעון כיבוס, ולא שכבר הוזה, דלאחר הזאה אין המותר טעון כיבוס דמאחר שנזרק בין זרקו כשר בין זרקו פסול אינו טעון כיבוס (מעילה ה.):

◆

שיטה מקובצת

ונטל את הלגין וכו'. בשל מי חטאת איירי, דבשאר טהרות ליכא מאן דמחמיר לאחשוביה כמונח. ותימה ומאי נפקא מינה אם מטמא הלא ר' אלעזר ס"ל דמי חטאת שנטמאו מטהרין ובשיטת ר"ע רבו אמרה. ולפי תירוץ התוס' שתרצו על קושיא דכזית מת בספינה דהתם קודם קדוש והכא לאחר קדוש, אין קשה זה כלום, דר"ע נמי דמטמא קודם קדוש (הר"פ ז"ל. ב"ש): רש"י ד"ה רבי אלעזר סבר דנין כו'. דהא דרבה ליתיה משום דאביי תלמידו הוה וכו'. נ"ב ושמא משום דרבא מוקי לה בשתי הזאות וכמ"ד הזאה צריכה שיעור ולדידיה ודאי הויא טומאה קדומה, מש"ה קאמר כרבה דמוקי לה בחדא הזאה ולא ממש כדידיה דס"ל כמונח דמי והויא לה טומאה קדומה אלא כדמתרץ אביי דכ"ע לא כמונח דמי (הר"פ ז"ל. ב"ש): **תוד"ה מי חטאת וא"ת כו'.** נ"ב והר"פ ז"ל תירץ דטומאת מת שאני דהואיל ובא ליטהר מטומאת מת צריך להיות טהור ממנה, והכא מיירי בשאר טומאות ע"כ. וכן תירצו בתוספות במס' חגיגה דף כג ע"א [ד"ה מת] (ב"ש): ד"ה ניתז כו' מרישא לא שמעינן כו'. נ"ב וז"ל הר"פ ז"ל וא"ת מרישא שמעת לה דקבלו פסולין דהאי נמי נתקבל בפסול שלא נתקבל בכלי. וי"ל דאיצטריך משום דפסולו והזאתו באין כאחת ומ"מ לא מצינו למפשט מינה בעיין דלעיל דשאני התם דנתקבל בהכשר (ב"ש):